

Hoofdstuk 10 Geert in de Hanzestad (1340-1384)

Tijd van Steden en Staten 1000-1500

Lesbeschrijving Doel

- *De leerlingen leren over een stad in de Middeleeuwen
- *De leerlingen leren iets over de opkomst van de handel
- *De leerlingen maken kennis met Middeleeuwse beroepen
- *De leerlingen horen iets over de historische figuur Geert Grootte

Aantal lessen 3

Lesonderdelen Vertelling

Leerlingenboek

Verwerking

Vertelling **GEERT HEEFT EEN VRIJE MIDDAG**

Langzaam slentert Geert de Brink over. Mmm! Wat ruikt het lekker. Tussen de mensen door wringt hij zich naar de marktkraam, waar die heerlijke geur vandaan komt. Mmm! Een bakker smeert een dikke laag honing op een plak koek. Dan snijdt hij met zijn bakkersmes een nieuwe plaatkoek in stukken. Geert krijgt er trek in. Gauw verderlopen. De lucht van rauwe vis komt in zijn neus. Daar is de kraam van de visboer. De grote manden liggen vol dikke vissen. Misschien dat ze vannacht nog vrij rondzwommen in de IJssel. Maar ze zijn gevangen door de Deventer vissers. Kijk, daar legt de visboer een grote zalm in het mandje van een dienstmeisje.

Moet zo'n gezonde jongen als Geert niet aan het werk? Nee, zijn vader is burgemeester van Deventer. Hij heeft genoeg geld om schoolgeld te betalen. Maar vanmiddag heeft de rector van de Latijnse school een belangrijk gesprek met de bisschop. Daarom heeft Geert vrij! Even geen koorzang, lezen en schrijven.

Geert voelt even naar het geld. Ja, het zakje munten zit er nog. Dieven kunnen juist op het drukke marktplein hun slag slaan. Hij zal vaders geld gauw naar de smid brengen. De houten deuren van de smidse staan wijd open. Warm is het hier! Het stinkt naar vuur en gloeiend ijzer. Een stevige knecht bedient de grote blaasbalg. Verse lucht doet de vlammen hoog oplaaien. Geert voelt de hitte in zijn gezicht slaan. De gespierde smid houdt met een tang een metalen staaf in het vuur. Het zwarte ijzer wordt eerst roodgloeiend en dan witheet. De smidsknecht staat met een lepel water om het ijzer te koelen. Maar de smid heeft de staaf al op het aambeeld liggen. Met zijn zware hamer slaat hij tot het ijzer hard en sterk is. Dan ziet de smid Geert staan.

'Alstublieft, mijn vader, de burgemeester, moest u nog betalen voor het hekwerk om ons huis.' 'Ja jong, ik zie je nu pas. Sinds de handelsweg door Deventer loopt, heb ik het druk gekregen. Onze stad wordt groter en groter.'

De smid bekijkt de munten goed. Het hoofd van de bisschop staat erop. Het is allemaal echt geld. 'Ja jong, anders dompelen ze zelfs een burgemeesterszoon in de koperen ketel met hete olie', murmelt de smid. Iedereen praat nog over de valsemunter die op de Brink in de olie is gedompeld. Vreselijk!

'Ha Geert, wat doe jij hier? Heb je geen school vanmiddag?' Een jongen met krullend haar en sproeten komt tevoorschijn en slaat Geert op z'n schouder. 'Walther! man, je laat me schrikken. De rector had een overleg met de bisschop, dus ik kreeg alleen vanmorgen les. En jij, ben jij druk je vader aan het helpen?' Geert kijkt zijn buurjongen aan. Walther is de zoon van een rijke koopman. Als het aan zijn vader ligt, zal Walther ook een belangrijke koopman worden. 'Ja,' antwoordt Walther, 'ik bracht net een brief bij het munthuis. Nu ga ik naar de haven. Ga je mee? Mijn vader is op de

kade. Er komt een kogge binnen met nieuwe handelswaar. Ik geloof iets van hout of kopererts.’ Daar gaan ze samen door de smalle steegjes. Even later stappen ze door de Zandpoort en komen op de rivierkade.

De IJssel schittert in het zonlicht en de aangemeerde boten deinen rustig op de golfslag van de rivier. Op de kade is het druk: Mannen lossen de schepen, terwijl de keurmeester een ton openmaakt om de inhoud te inspecteren. De handelaren kijken toe. Hopelijk is het goede waar. Verderop staat de hijskraan. Knechten hebben touwen om grote zware stenen gelegd. De hijskraan takelt ze omhoog uit het schip. Dan draait hij zo, dat de stenen precies op een kar terechtkomen. De voerman klakt naar het paard en verdwijnt via de Duimpoort richting het Grote Kerkhof. De komende jaren zullen hier de nieuwe Maria- en Lebuïnuskerk gebouwd worden. ‘Hei jongens, aan de kant.’ Even houden ze de pas in. Twee mannen rollen een zware ton bier vlak voor hun voeten. ‘Kijk, dat komt uit Duitsland’, weet Walther te vertellen. Geert luistert aandachtig. Walther praat honderduit over de handel in goederen.

‘Kijk eens Geert, dit is zo’n nieuw schip, een kogge.’ Walther weet, dat zijn vader vandaag met de schipper heeft onderhandeld. ‘Kom, ik zal je laten zien hoe ze het schip sturen met een roer.’ Walther stapt over de loopplank en Geert volgt. Samen lopen ze langs de reling naar het achterstevan. Ze kijken naar een stok en een houten plank half in het water. Geert snapt wat Walther bedoelt. Ja, met zo’n roer kun je goed sturen. Het schip is veel wendbaarder. Het vrachtschip is leeg. Wat is het ruim groot! ‘Ik denk dat je wel honderd karren vol kan laden met de vracht uit zo’n schip,’ roept Geert. Als de jongens weer aan de wal zijn, zien ze Walthers vader druk pratend met de schipper aankomen. ‘Zo jongens, jullie komen als geroepen. Ik heb wat voor jullie te doen. Geef door aan de bouwmeester, dat ik eind van de middag bij hem langs kom. Jullie weten wel wie de bouwmeester is, toch?’ De jongens knikken, dit is geen moeilijk klusje. Dan kunnen ze meteen een kijkje nemen bij de bouwplaats.

De jongens lopen een stukje terug over de kade en gaan door de poort de stad binnen. Nu kun je goed zien hoe breed en hoog de stadswal is. Geert heeft op school gehoord dat de stad ooit door Vikingen geplunderd is. Daarna heeft men een hoge en brede aarden wal om de stad aangelegd. Zo zijn de mensen in de stad beschermd tegen vijanden. Op het Grote Kerkhof is het een drukte van belang. De sjouwers brengen nog steeds nieuwe bouwmaterialen van de kade, timmermannen zijn druk bezig houten stijgers te maken en de metselaars zijn druk bezig met de fundering. De bouwmeester loopt met grote rollenpapier rond en geeft aanwijzingen. De jongens lopen vlug naar hem toe. Walther geeft zijn boodschap door. Dan vertrekken ze snel, want in de weg lopen, dat staat ook voor een burgemeesterszoon en koopmanskind niet netjes.

Achtergrondinformatie

Geert Groote werd geboren in oktober 1340 te Deventer. Hij overleed daar in op 20 augustus 1384 aldaar. https://www.wikiwand.com/nl/Grote_Kerkhof

Antwoorden verwerking

1. Eigen antwoord
2. Op de ene schaal leg je iets, op de andere schaal leg je zoveel gewichten dat de wijzer in het midden staat.
3. Eigen antwoorden
4. Hansa, vracht (=cargo)
5. Schalen en kannen, brood en koek
poppenspel
hout
steen
6. Eigen invulling